وهش فيري

مجلهٔ پژوهش فیزیک ایران، جلد ۱۹، شمارهٔ ۲، تابستان ۱۳۹۸

محاسبهٔ سطح مقطع کل یونش اتمهای H، He، و Ar و Ar در برخورد با یونهای برهنه در محدودهٔ انرژیهای بالا

سعیدہ امیری بیدوری و رضا فتحی

دانشکدهٔ فیزیک، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان

پست الكترونيكي: rfathi@uk.ac.ir

(دريافت مقاله: ١٣٩٧/٥٧/٥٢ ؛ دريافت نسخهٔ نهايي: ١٣٩٧/١٥/٣٠)

چکیدہ

در کار حاضر سطح مقطع کل یونش اتمهای *He*، *H* و *Ar* در برخورد با یونهای ⁺*H*⁺, *H⁺ و ⁺^TL*، محاسبه شده است. این محاسبات با استفاده از تقریب برخورد دوتایی و در قالب یک فرایند دو جسمی بین یون پرتابه و الکترون اتمی در محدودهٔ انرژی های بالا انجام شده است. به منظور وارد کردن نقش هستهٔ اتم هدف، تابع توزیع سرعت الکترون اتمی برای اتمهای هیدروژن، هلیوم، نئون و آرگون محاسبه و پس از آن سطح مقطع میانگین به دست آمده است. در این محاسبات برای توصیف حالت پایهٔ اتمههای هیدروژن، هایت نئون و آرگون توابع موج هارتری فاک به کار گرفته شده است. در محاسبات مربوط به اتم هلیوم تابع موج تک پارامتری نیز استفاده شد. در نهایت نتایج به دست آمده با نتایج تجربی و نظری در دسترس مقایسه شده است.

واژههای کلیدی: یونش، سطح مقطع کل، تقریب برخورد دوتایی، تابع توزیع سرعت، تابع موج هارتری فاک

۱. مقدمه

در قرن اخیر برخوردهای اتمی نقش مهمی در توسعه فیزیک داشته است. در آغاز با آزمایش مشهور رادرفورد ماهیت اتم و اجزای آن از طریق برخورد با الکترونها، یونها و فوتونها مورد مطالعه قرار گرفته است. این مطالعات درک بهتر ساختار کلی اتم و همچنین تعامل بین اجزای آن (الکترون و هسته) را به ارمغان آورده است. با این حال اهمیت فیزیک برخورد خیلی فراتر از درک ساختار اتم است و در شاخههای مختلف فیزیک از جمله

انتق ال بار در یونسفر، فیزیک نجومی و تکنولوژی لیزر و راکتورهای هم جوشی به کار گرفته می شود [۱-۴]. علاوه براین مطالعهٔ برخورد یون – اتم می تواند به نظریه پردازان در پیدا کردن روشهای تقریبی برای حل مسائل چند جسمی کمک کند.

در طول برخورد پرتابهٔ یونیده با یک اتم هدف خنثی فرایندهایی از جمله برانگیختگی [۵]، انتقالبار [۶] و یونش [۷] میتواند رخ دهد. برای چندین دهه فرایند بنیادی یونش در برخورد یون- اتم توجه زیادی را به خود جلب کرده است، زیرا

این فرایند نقش مهمی در زمینه های مختلف فیزیک کاربردی مانند فیزیک پلاسما و فیزیک رادیویی ایفا میکند [۸ و ۹]. از این رو درک سازوکارهای اولیهٔ یونش اتمی به علت اهمیت کاربردی آن اساسی است.

فرايند يونش مثالي از يک مسئلهٔ چند جسمي است [١٠] و برخلاف سایر کانالهای برخورد از جمله برانگیختگی و جـذب الکترون، در فرایند یونش حداقل سه ذره در حالت نهایی وجود دارد. توصيف حركت الكتروني كه در ابتدا به اتـم هـدف مقيـد است و در طی برخورد با یون پرتابه آزاد می شود و در واقع بــا هر دو جسم موجود در برخورد برهمکنش میکند بسیار پیچیده است. از آنجایی که برهمکنشها به صورت کولنی در نظر گرفته می شود شناخت سازوکار مربوط به انتشار الکترون توسط یون در مسائل چند جسمی مهم است. بررسی مسائل سه جسمی یک چالش بزرگ برای نظریه پردازان است به عنوان مثال فرايند يونش تک الکتروني سادهترين فرايند چند ذرهاي (سه ذرهٔ فعال) را فراهم می کند که معادلهٔ شرودینگر برای آن تنها با تقریب قابل حل است. یک روش شناخته شده برای حل مسئلهٔ یونش در برخورد یون- اتم کاهش مسئلهٔ سه جسمی به مسائل متناظر با برهم کنش های دو جسمی است. علاوه بر این مسائل سەجسمى اغلب با روش ھاي اختلالىي حل مےشوند. تلاش برای یونش توسط نظریه های چهار جسمی و مراتب بالاتر نیازمند تلاش و امکانات بیشتری نسبت به روش های معمول است [11].

تأثیر میدانهای کولنی روی سیستم هدف، با کاهش سرعت و افزایش بار یون پرتابه افزایش مییابد و با توجه به آن می توان محدودهای برای درستی نظریههای مختلف بیان کرد. به عنوان مثال برای پرتابههای با بار کم و سرعت زیاد می توان از تقریب بورن استفاده کرد و میدانیم که سری بورن برای سرعتهای کم همگرا نیست. بنابراین می توان از مدلهای بهتر از جمله تقریب CDW '، جفت شدگی نزدیک و کانالهای جفت شده بهره گرفت.

هنگامی که پرتابهٔ کم انرژی با الکترون برخورد میکند

نمی توان از تأثیر هسته برروی الکترون فرودی و خروجی صرفنظر کرد، به عبارتی برای انتشار الکترونهای کم انرژی هستهٔ هدف نقش خاصی را بازی می کند به طوری که باید برخورد را سهجسمی در نظر گرفت. در صورتی که پرتابه انرژی بالایی داشته باشد می توان از برهم کنش الکترون فرودی و الکترون فعال (اتمی) با هستهٔ هدف در طی برخورد صرفنظر کرد. در این صورت فرایند یونش توسط یک سازوکار دو جسمی تعیین می شود که به یونش برخورد دوتایی^۲ معروف است. تقریب برخورد دوتایی در سال ۱۹۵۹ توسط گریزینسکی معرفی شد و پس از آن توسط ورینز و همکاران توسعه یافت اتمی از برهم کنش مستقیم با هسته آزاد است و با پرتابه به طور اتمی از هدف برهم کنش می کند و نقش هسته تنها در تعیین سرعت اولیهٔ الکترونهای مقید به اتم هدف نمایان شده و می تواند توسط نظریهٔ کلاسیک بیان شود.

خاطر نشان می شود که الکترون های با انرژی زیاد که کاربرد بسیاری دارند به علت برخورد دوتایی تولید می شوند و نظریهٔ حاضر به خوبی می تواند چنین برخوردهایی را توصیف کند.

۲. نظریه

در سال ۱۹۲۷ توماس [۱۸] در مقالهای برای تکانهٔ انتقال یافته (p) در برخورد پروتون و الکترون با الکترون اتمی به ترتیب شرطهای

$$m_{\gamma}\left(v_{\gamma}-v_{\gamma}'\right) \leq p \leq m_{\gamma}\left(v_{\gamma}+v_{\gamma}'\right),\tag{1}$$

$$m_{\gamma}\left(v_{\gamma}'-v_{\gamma}\right) \leq p \leq m_{\gamma}\left(v_{\gamma}'+v_{\gamma}\right),\tag{Y}$$

را عنوان کرد. v_{1} و v_{1} به ترتیب سرعت های اولیه و نهایی ذرهٔ فرودی بوده و m_{1} و m_{2} جرم پروتون و الکترون را نمایش میدهند. شرط مورد نظر برحسب سرعت الکترون اتمی به صورت $m_{2}\left(v_{1}'-v_{2}\right) \le p \le m_{2}\left(v_{2}'+v_{2}\right),$ (۳)

نوشته می شود که _۷۷ و ^۷۷ به ترتیب سرعتهای اولیه و نهایی برای الکترون اتمی هستند.

Y. Continiuum Distorted Wave

Y. Binary Encounter Approximation

$$\left(\frac{d\sigma}{dE}\right)_{III} = \circ, \tag{11}$$

اکنون با دانستن سطح مقطع جزئی $\frac{d\sigma}{dE}$ می توان سطح مقطع کل را با انتگرالگیری روی انرژیهای ممکن محاسبه کرد. لازم به ذکر است برای فرایند یونش، حد پایین انتگرال همواره I(انرژی اولین یونش) است. با در نظر گرفتن شرطی به صورت

$$I_{\circ} \leq \mathrm{T}m_{\mathrm{Y}}v_{\mathrm{Y}}(v_{\mathrm{Y}} - v_{\mathrm{Y}}), \qquad (11)$$

هم شرط مورد اول و هم شرط مورد دوم برآورده خواهد شد؛ بنابراین سطح مقطع برای چنین حالتی با انتگرال

$$\begin{split} \sigma_{\gamma} &= \int_{I_{o}}^{\gamma m_{\gamma} v_{\gamma} (v_{\gamma} - v_{\gamma})} \left(\frac{d\sigma}{dE} \right)_{I} dE \\ &+ \int_{\gamma m_{\gamma} v_{\gamma} (v_{\gamma} + v_{\gamma})}^{\gamma m_{\gamma} v_{\gamma} (v_{\gamma} - v_{\gamma})} \left(\frac{d\sigma}{dE} \right)_{II} dE \end{split}$$
(17)

$$\sigma_{\gamma} = \int_{I_{o}}^{\gamma m_{\gamma} v_{\gamma} (v_{\gamma} + v_{\gamma})} \left(\frac{d\sigma}{dE}\right)_{II} dE , \qquad (10)$$

به دست خواهد آمد.

تا اینجا بر پایهٔ روش تقریب برخورد دوتایی و در قالب یک فرایند دوجسمی با حذف اثرات هسته ای سطح مقطع کل یونش محاسبه شد. اکنون به منظور وارد کردن نقش هسته توجه می شود که الکترون های مقید می توانند تابع توزیع سرعت می شود که الکترون های مقید می توانند تابع توزیع سرعت است با استفاده از تابع توزیع الکترون های اتمی یک میانگین گیری به صورت

$$\overline{\sigma} = \int_{\circ}^{V_{1}} -\frac{I_{\circ}}{r_{m_{Y}}v_{1}} \sigma_{1} f(v_{Y}) dv_{Y} + \int_{\circ}^{\infty} \sigma_{Y} f(v_{Y}) dv_{Y}, (19)$$

$$v_{1} - \frac{I_{\circ}}{r_{m_{Y}}v_{1}} \sigma_{Y} f(v_{Y}) dv_{Y}, (19)$$

$$i = v_{1} - \frac{I_{\circ}}{r_{m_{Y}}v_{1}}$$

$$i = v_{1} - \frac{I_{\circ}}$$

در این مقاله برخورد پروتون با الکترون اتمی مورد بحث است. سطح مقطع جزئی برای فرایند یونش در چنین برخوردی با استفاده از محاسبات گریزینسکی در مقالات [۱۳ و ۱۴] به صورت

$$\frac{d^{\mathsf{T}}\sigma}{dEdp} = \frac{{}^{\mathsf{F}}\pi Z^{\mathsf{T}}e^{\mathsf{F}}}{v_{\mathsf{Y}}{}^{\mathsf{T}}P^{\mathsf{F}}v_{\mathsf{Y}}},\tag{(f)}$$

محاسبه شده است. از آنجایی که جرم پروتون بسیار بـزرگتـر از جرم الکترون است، تغییرات سرعت پروتون در طی برخورد قابل توجه نیست. از طرفی حد بالای $\binom{v_1 + v_1}{v_1}$ همواره بـزرگتـر از حد بالای $\binom{v_1 + v_2}{v_1} \gamma^m$ است و بنابراین غیرضـروری است. همچنـین حـد پـایین $\binom{v_1 - v_1}{v_1} \eta$ را مـیتـوان بـه وسـیلهٔ $\frac{E}{v_1}$ جایگزین کرد، بنابراین برای برخورد پروتون با اتم شرط

$$\frac{E}{v_{1}} \le p, \tag{(a)}$$

بیان می شود. برای ارزیابی فرمول سطح مقطع برخورد پروتون با الکترون اتمی با استفاده از شرطهای (۱)، (۳) و (۵) مسئله به سه مورد تقسیم شده است. مورد اول (I) حالتی است که

$$\frac{E}{v_{\gamma}} \le m_{\gamma} (v_{\gamma}' + v_{\gamma}), \qquad (\hat{\gamma})$$

برای چنین موردی با انتگرالگیری از سطح مقطع جزئی و جایگذاری حدود عبارت

$$\left(\frac{d\sigma}{dE}\right)_{I} = \frac{\tau \pi e^{\tau}}{m_{\tau} v_{\gamma}^{\tau}} \left(\frac{1}{E} + \frac{\tau m v_{\gamma}^{\tau}}{\tau E^{\tau}}\right),\tag{V}$$

حاصل میشود. برای مورد دوم (II) عبارت

$$m_{\mathsf{Y}}\left(v_{\mathsf{Y}}'-v_{\mathsf{Y}}\right) \leq \frac{E}{v_{\mathsf{Y}}} \leq m_{\mathsf{Y}}\left(v_{\mathsf{Y}}'+v_{\mathsf{Y}}\right),\tag{A}$$

در نظر گرفته شده و انتگرالگیری از رابطهٔ (۴) عبارت

$$\frac{d\sigma}{dE}\Big|_{II} = \frac{\pi e^{\varphi}}{\varphi v_{\gamma} v_{\gamma} E^{\varphi}} \bigg\{ \varphi v_{\gamma} - \frac{1}{\gamma} \bigg(v_{\gamma} - v_{\gamma} \bigg)^{\varphi} \bigg\}, \qquad (9)$$

را نتیجه میدهد. در نهایت مورد (III)

$$\frac{E}{v_{\gamma}} \ge m_{\gamma} \left(v_{\gamma}' + v_{\gamma} \right), \tag{10}$$

بررسی میشود. در این حالت با توجه به فرض انرژیهای بالا و کوچک بودن تکانهٔ انتقال یافته سطح مقطع به مقدار صفر

			ابع توريع الم مليوم.
ξı	٢/۵٩٢١٥	ξı	1/41114
څې	1,85041	ξŗ	7,777977
Ś٣	•/V07479	క్	4,5951
ξŧ	-•/٣٣١۴۵٢	Ś¥	8,07899
<i>ڏ</i> ۵	•/1•79D1	5۵	V/94707

جدول ۱. ثابتهای موجود در تابع توزیع اتم هلیوم.

$$\rho_{n,l}\left(v_{\mathsf{Y}}\right) = \frac{1}{\mathsf{Y}l+1} \sum_{m=-l}^{+l} \left| \Phi_{nlm}\left(v_{\mathsf{Y}}\right) \right|^{\mathsf{Y}},\tag{1A}$$

$$\Phi_{nlm}(v_{\Upsilon}) = \frac{1}{(\Upsilon\pi)_{\Upsilon}} \int \phi_{nlm}(\vec{r}) e^{i\vec{v}_{\Upsilon}\cdot\vec{r}} d\vec{r}, \qquad (14)$$

است. ϕ_{nlm} تابع موج اتم هدف است. به عنوان مثال با استفاده از تابع موج پایهٔ اتم هیدروژن [۱۹] و در نظر گرفتن تابع موج تک پارامتری و هارتریفاک [۲۰] برای حالت پایهٔ اتم هلیوم به ترتیب توابع توزیع

$$f(v_{\gamma})_{H} = \frac{\gamma \gamma v_{\gamma}^{\gamma}}{\pi \left(1 + v_{\gamma}^{\gamma}\right)^{\gamma}}, \qquad (\gamma \circ)$$

$$f(v_{\gamma})_{He(Single \ Parameter)} = \frac{\eta c_T}{\pi \sqrt{\gamma} \left(\eta^{\gamma} + v_{\gamma}^{\gamma}\right)^{\gamma}}, \qquad (\gamma)$$

$$C_T = \gamma/19\gamma, \eta = 1/8 \wedge V_0 , \qquad (\gamma)$$

$$f(v_{\Upsilon})_{He(HartreeFock)} = \frac{v_{\Upsilon}^{Y}}{\gamma \pi} \mathfrak{I}^{\Upsilon}, \qquad (\Upsilon\Upsilon)$$

$$\Im = \left(\frac{{}^{\mathsf{F}} \zeta_1 \zeta_1}{\left(\zeta_1^{\mathsf{F}} + \nu_{\mathsf{T}}^{\mathsf{T}} \right)^{\mathsf{T}}} + \frac{{}^{\mathsf{F}} \zeta_{\mathsf{T}} \zeta_{\mathsf{T}}}{\left(\zeta_{\mathsf{T}}^{\mathsf{T}} + \nu_{\mathsf{T}}^{\mathsf{T}} \right)^{\mathsf{T}}} + \frac{{}^{\mathsf{F}} \zeta_{\mathsf{T}} \zeta_{\mathsf{T}} + \varepsilon_{\mathsf{T}}^{\mathsf{T}} \right)^{\mathsf{T}}} + \frac{{}^{\mathsf{F}} \zeta_{\mathsf{T}} + \varepsilon_{\mathsf{T}}^{\mathsf{T}} + \varepsilon_{\mathsf{T$$

$$\frac{\frac{\mathcal{E} \zeta_{\Psi} \xi_{\Psi}}{\left(\xi_{\Psi}^{\Upsilon} + v_{Y}^{\Upsilon}\right)^{\Upsilon}} + \frac{\mathcal{E} \zeta_{\Psi} \xi_{\Psi}}{\left(\xi_{\Psi}^{\Upsilon} + v_{Y}^{\Upsilon}\right)^{\Upsilon}} + \frac{\mathcal{E} \zeta_{\Delta} \xi_{\Delta}}{\left(\xi_{\Delta}^{\Upsilon} + v_{Y}^{\Upsilon}\right)^{\Upsilon}}$$

برای الکترون در حالت پایه این اتمها حاصل شده است. ثابتهای به کار گرفته شده در عبارت (۲۳) در جدول ۱ ارائه شده است.

با جایگذاری توابع توزیع مربوطه در معادلهٔ (۱۸) و محاسبهٔ انتگرال، سطح مقطع کل یونش در برخورد پروتون و در حالت کلی تر یونهای برهنه با اتمهای هیدروژن، هلیوم، نئون و آرگون محاسبه خواهد شد. لازم به ذکر است که عبارت حاصل برای تابع توزیع اتمهای نئون و آرگون به دلیل زیاد بودن تعداد جملات آورده نشده است.

۳. نتیجه گیری و بحث

در این بخش نتایج سطح مقطع کل حاصل از جایگذاری توابع توزیع در رابطهٔ (۱۸) برای یون های مختلف در برخورد با اتمهای هیدروژن، هلیوم، نئون و آرگون ارائه شده است. در شکل ۱ سطح مقطع کل یونش در برخورد پروتون با اتم هیدروژن با نتایج تجربی [۲۱] و نتایج حاصل از تقریب سه جسمى گلايبر [٢٢] و روش پيچيد، CDW - EIS ' [٣٣] مقایسه شده است. مشاهده می شود با افزایش انرژی پرتابه همخوانی و روند نتایج کارحاضر با نتایج تجربی و دو تقریب دیگر بیشتر است. مقایسهٔ سطح مقطع کل برای برخورد یونهای برهنهٔ *He^{r+} و Li^{r+} ب*ا اتم هیـدروژن در شـکلهـای ۲ و ۳ ارائه شده است. تطابق نتايج كارحاضر با نتايج تقريب گلايبـر و روش CDW - EIS در برخورد يون He^{7+} با اتم هيـدروژن مشهود است. همان طور که از یک نظریهٔ کلاسیک انتظار می رود با افزایش انرژی و همچنین با سنگین تر شدن یون فرودی نتایج کار حاضر به نتایج تجربی نزدیکتر میشود. با توجه به این که تقریب بهکار گرفته شده در خصوص انرژیهای بالای برخورد است لذا پیش بینی می شود که در

^{1.} Continiuum Distorted Wave- Eikonal Initial State

شکل ۱. (رنگی در نسخه الکتروینکی) مقایسهٔ سطح مقطع کل برخورد پروتون با اتم هیدروژن با نتایج تجربی [۲۱] و نتایج تقریب گلایبر [۲۲] و تقریب *CDW – EIS* [۲۳].

شکل ۳. (رنگی در نسخهٔ الکترونیکی) مقایسهٔ سطح مقطع کل برخورد یون ^{+۳} با اتم هیدروژن با نتایج تجربی [۲۴].

صورت در دسترس بودن نتایج تجربی و نظری برای انرژیهای بالاتر همخوانی بهتری مشاهده شود.

سطح مقطع کل یونش در برخورد یون ^{+ ۲} He با اتم هلیوم در مقایسه با نتایج تجربی و نتایج نظری کانالهای جفت شده و CDW – EIS [۲۰–۲۵] در شکل ۴ نمایش داده شده است. در تقریب حاضر برای محاسبهٔ یونش یگانه تنها برهم کنش الکترون فعال که در فرایند شرکت کرده و از اتم جدا می شود در نظر گرفته شده و تابع توزیع نیز برای یک الکترون محاسبه شده

تقريب گلايبر [۲۲] و تقريب CDW-EIS [۲۳].

شکل ۴. (رنگی در نسخهٔ الکترونیکی) مقایسهٔ سطح مقطع کل برخورد یون ^{+ He} با اتم هلیوم با نتایج تجربی و نتایج نظری کانالهای جفت شده و CDW -EIS [۵۵-۲۷].

است. لذا به منظور در نظر گرفتن نقش الکترون دوم لازم است نتایج حاصل در تعداد الکترونهای اتم ضرب شود. همان طور که در شکل ۴ نمایان است نتایج حاصل ازمحاسبهٔ تابع توزیع با استفاده از تابع موج تک پارامتری و تابع موج هارتریفاک با اختلاف بسیار ناچیز یکسان است و همخوانی بسیار خوبی را با نتایج تجربی و نظری نشان میدهد.

در شکل ۵ سطح مقطع کل برخورد اتم هلیوم با یون در شکل ۵ سطح مقطع کل برخورد اتم هلیوم با یون Li^{r+}

شکل۵. (رنگی در نسخهٔ الکترونیکی) مقایسهٔ سطح مقطع کل برخورد یون ^{+ ۳} با اتم هلیوم با نتایج تجربی و نتایج نظری کانالهای حفت شده [۲۵–۲۷].

برخورد پروتون با اتم نئون با نتایج تجربی و نظری CDW -EIS [۲۰-۲۸].

شکل ۷. (رنگی در نسخهٔ الکترونیکی) مقایسهٔ سطح مقطع کل برخورد پروتون با اتم آرگون با نتایج تجربی و نظری CDW -EIS [۲۸، ۲۹ و ۳۱].

نمایانگر این نکته است که تقریب دوجسمی در نظر گرفته شده، در صورت انتخاب درست تابع موج و محاسبهٔ دقیق تابع توزیع در محدودهٔ انرژی های بالا برای اتم های سنگین با تعداد الکترون بالا نیز به نتایج صحیحی منجر خواهد شد. در صورتی که این محاسبات توسط نظریه های کوانتومی و خصوصاً روش های اختلالی که برای انرژی های بالا به کار گرفته می شود برای اتم های چند الکترونی بسیار پیچیده بوده و به راحتی قابل دسترس نخواهد بود.

همان طور که در مقدمه نیز عنوان شد، الکترونهای با انرژی زیاد بهعلت برخورد دوتایی تولید می شوند و الکترون فرودی و جایگذاری تابع موج تک پارامتری و تابع موج هارتری فاک مشهود است و با افزایش انرژی نتایج به نتایج تجربی و نتایج نظری کانالهای جفت شده و CDW - EIS [۲۵-۲۵] دارد. نزدیکتر می شود.

در شکل ۶ مقایسه نتایج سطح مقطع کل در برخورد پروتون با اتم نئون با نتایج نظری CDW - EIS [۲۸] و نتایج تجربی [۲۹ و ۳۰] آورده شده است. در نهایت سطح مقطع کل برخورد پروتون با اتم آرگون با نتایج تجربی [۲۹] و نظری پروتون با اتم آرگون با نتایج تجربی [۲۹] و نظری همخوانی بسیار خوب مشاهده شده در شکل های ۶ و ۷ الکترون فعال برهمکنش چندانی با هستهٔ هدف ندارنـد. لـذا بـا 💦 میانگین گیری دقیق تری روی سطح مقطع کـل انجـام داد. یکـی دیگر از مزایای این روش ساده تر بودن محاسبات در مقایسه ب روش،های کوانتومی سهجسمی و چهارجسمی از جمله *CDW -EIS* است به طوری که با نـرمافزارهـای ریاضـیاتی رایج و کامپیوترهای شخصی قابل انجام است.

- 15. M Gryzinski, Phys. Rev. 138 (1959) 336.
- 16. L Vriens, Phys. Rev 141 (1966) 88.
- 17. L Vriens, Phys. Rev 141 (1966) 88.
- 18. L H Thomas, Proc. Camb. Phil. Soc. 23 (1927) 713.
- 19. R H Landau, "Quantum mechanics II", Wiley-VCH, Second Edition (2004) ch. 4.
- 20. E Clementi and C Roetti, At. Data Nucl. Data Tables 14 (1974) 177.
- 21. M B Shah and H B Gilbody, J. Phys. B: At. Mol. Phys. 14 (1981) 2361.
- 22. J H Mc Guire, Phys. Rev. A 26 (1982) 143.
- 23. D S F Crothers and J F McCann, J. Phys. B: At. Mol. Phys. 16 (1983) 3229.
- 24. M B Shah and H B Gilbody, J. Phys. B: At. Mol. Phys 15 (1982) 413.
- 25. I F Barna, K Tokesi, and J Burgdorfer, J. Phys. B: At. Mol.Opt. Phys. 38 (2005) 1001.
- 26. M B Shah and H B Gilbody, J. Phys. B: At. Mol. Phys. 18 (1985) 899.
- 27. P D Fainsteint, V H Poncet, and R D Rivarola, J. Phys. B: At. Mol. Opt. Phys. 24 (1991) 3091.
- 28. T Kirchner, L Gulyas, H J Ludde, A Henne, E Engel, and RM Dreizler, Phys. Rev. Letter 79 (1997) 1658.
- 29. M E Rudd, Y K Kim, D H Madison, and J W Gallagher, Rev. Mod. Phys. 57 (1985) 965.
- 30. E G Cavalcanti, G M Sigaud, E C Montenegro, M M Sant'Anna, and H Schmidt-Bocking, J. Phys. B: At. Mol. Opt. Phys. 35 (2002) 3937.
- 31. C C Montanari and J E Miraglia, J. Phys. B: At. Mol. Opt. Phys. 45 (2012) 105201.

توجه به نتایج ارائه شـده در نمودارهـای ۱ تـا ۷، بـرای چنـین كاربردهایی استفادهاز نظریهٔ حاضر می تواند بسیار مفید باشد. برای رسیدن به نتایج بهتر میتوان توابع توزیع را بـا اسـتفاده از توابع مـوج دقیـقتـر و یـا روش.هـای دیگـر محاسـبه کـرده و

مراجع

- 1. D L Matthews. Nucl. Instrum. Methods B 9 (1995) 91.
- 2. K D Kuntz et al., ApJ 808 143 (2015)
- 3. M Von Hellermann, W Mandl, H P Summers, A Boileau, and R Hoekstra, Plasma Phys. Control. Fusion 33, 14 (1991) 1805.
- 4. E Wolfrum, F Aumayr, D Wutte, H P Winter, and E Hintz, Rev. Sci. Instrum 64, 8 (1993) 2285.
- 5. R Fathi and S Amiri bidvari, Iran. J. Phys. Res. 17, 1 (2017) 101.

6. R Fathi and H Pishkooi, Iran. J. Phys. Res. 17, 3 (2017) 433.

- 7. L Gulyas, I Toth, and L Nagy, J. Phys. B: At. Mol. Opt. Phys. 46 (2013) 075201
- 8. R I C Janeve, IAEA Bulletin 31 (1989) 28.
- 9. W Lip, J Tanner, Y JamilT, and F Gallagher, Eur. Phys. J. D 40 (2006) 27.
- 10. M Schulz, R Moshammer, A N Perumal, and J Ullrich, J. Phys. B 35 (2002) L161.
- 11. S Azizan, R Fathi, and F Shojaei, The European Physical Journal D 71, 21 (2017) 1.
- 12. M Gryzinski, Phys. Rev. 115 (1959) 374.
- 13. M Gryzinski, Phys. Rev. 138 (1965) 305.
- 14. M Gryzinski, Phys. Rev. 138 (1965) 322.